

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

Dr. Albertas Barzda
Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras
2019

PASTARIMAS, SKIRTAS GERESNIAAM BENDRADARBIAVIMUI IR PASIKETIMUI INFORMACIA SU EUROPOS MAISTO SAUGOS TARYBA (EFSA)

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

- Sudarytas iš ES ir kitų valstybių (35 nariai)
- Pagrindiniai tikslai:
 - keistis informacija apie maisto suvartojimą
 - suderinti maisto suvartojimo duomenų rinkimo ir palyginimo metodikas
 - derinti ataskaitų ir duomenų teikimo formas

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

2

Maisto suvartojimo duomenys

- Apima:
 - 24 valandų apklausos metodiką
 - Individualiai renkamus duomenis (interviu)
 - Naujausius kiekvienos šalies duomenis
 - Nacionalinę atsitiktinę atranką
 - Specifinės (tikslinės) gyventojų grupes

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

3

Maisto suvartojimo duomenys

- Apima įvairias amžiaus grupes: nuo kūdikių iki pagyvenusių žmonių
 - Kūdikių – 0–1 m.
 - Maži vaikai – 1–3 m.
 - Vaikai – 4–10 m.
 - Paaugliai – 11–18 m.
 - Suaugusieji – 19–64 m.
 - Pagyvenę žmonės – 64–75 m.

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

4

Maisto suvartojimo duomenys skelbiami

- <http://www.efsa.europa.eu/en/food-consumption/comprehensive-database>
- Duomenų bazėje pateikiama:
 - Valstybė
 - Tyrimas
 - Amžiaus grupė
 - Maisto grupės pagal „FoodEx2“
 - Maisto produktų suvartojimo kiekiai (g/d/asm.)

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

5

Maisto suvartojimo duomenų bazė

- Duomenų bazėje yra 9 šalių (13-os maisto suvartojimo tyrimų) duomenys
- Duomenys apie maisto papildų suvartojimą neįtraukti

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

6

Tyrimo metodika

- Galimi tyrimo metodikų skirtumai:
 - 24 val. apklausa ir jrašai
 - Apklausos trukmė (nuo 1 iki 7 dienų)
 - Maisto pavyzdžiai (Nuotraukų atlasai)
 - Savaitgalių dienų netolygus išdėstymas (proporcijos)
 - Sezoniškumas - ne visada išlaikomas
 - Matuojamas arba apskaičiuojamas kūno svoris ir ūgis
 - Maisto klasifikavimas pagal grupes

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

7

ES „Meniu“ projektas

- vykdomas nuo 2011 m., dalyvauja 14 šalių

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

8

**Suaugusių Lietuvos gyventojų
FAKTIŠKOS MITYBOS ir mitybos įpročių TYRIMAI**

- 1997 m. - 18-64 m.
•(n=2182)
- 2002 m. - 18-64 m.
•(n=1931)
- 2007 m. - 19-64 m.
•(n=1936)
- 2014 m. - 19-75 m.
•(n=2213)
- 2020 m. – 19-75 m.

- Respublikinio mitybos centro ir Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro atlikti gyventojų mitybos tyrimai

http://smjpc.lt/lt/mityba_ir_fizinis_aktyvumas/mitybos_duomenu_baze/suaugusiu_lietuvoju_gyventoju_mitybos_tyrimai_.html

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

9

**Ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikų
MITYBOS TYRIMAI**

2014 m. - Ikimokyklinio amžiaus vaikų, nesančių organizuotose kolektyvuose, faktiškos mitybos tyrimas

- Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro atlikti vaikų mitybos įpročių ir faktiškos mitybos tyrimai

2016 m. - Mokyklinio amžiaus (6-7 kl.) vaikų mitybos įpročių tyrimai (SVEIKATIADOS projektas)

2016 m. - Pradinių klasių mokinių mitybos įpročių tyrimai (Vaisių programos vertinimas)

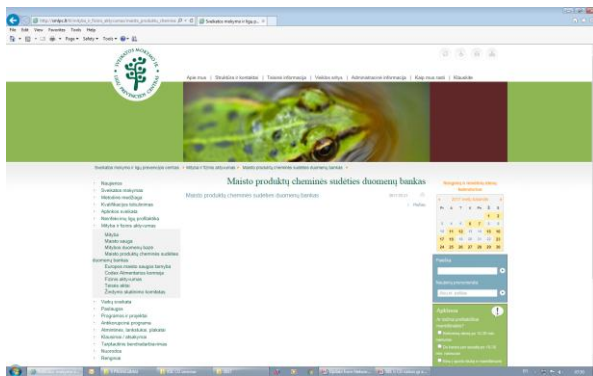
**•2019 m. – Mokyklinio amžiaus vaikų faktiškos mitybos tyrimas
•(n=4623)**

www.smjpc.lt/lt/mityba_ir_fizinis_aktyvumas/mitybos_duomenu_baze/vaiku_mitybos_tyrimai/

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

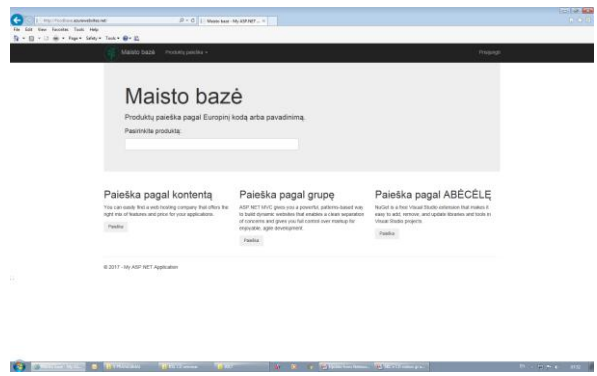
10

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

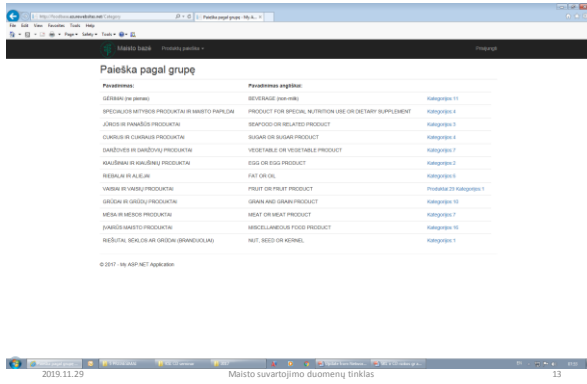
11

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

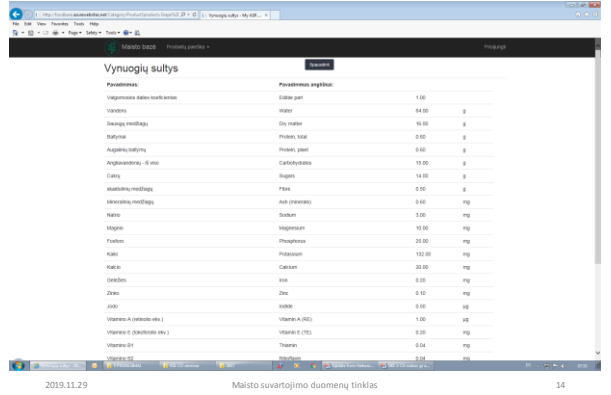
12

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

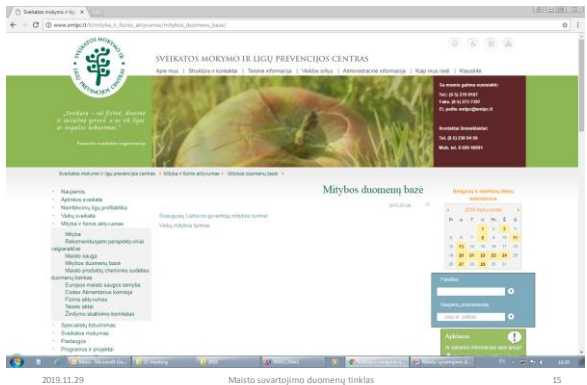
13

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

14

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

15

Maisto suvartojimo duomenų tinklo 12 susitikimas (EFSA, Parma, Italija, 2019 m. gegužės mėn. 21-22 d.)

Darbotvarkė

1. Pasveikinimas ir atsiprašymas dėl nedalyvavimo.
2. Darbotvarkės tvirtinimas.
3. Maisto suvartojimo duomenų tinklo 11-ojo susitikimo, įvykusio 2017 m. kovo 30–31 d. Parmoje, posėdžio protokolo aptarimas. Valstybių narių atnaujinta informacija apie dabartinius ar neseniai baigtus mitybos tyrimus.
4. EFSA veikla maisto suvartojimo duomenų ir poveikio vertinimo srityje.
5. Valstybių narių informacija apie naujų nacionalinių mitybos tyrimų metodikų ir priemonių rengimą.
6. Išorės veikla, susijusi su naujų metodikų ir priemonių, skirtų nacionaliniams mitybos tyrimams, kūrimu ir maisto suvartojimo duomenų naudojimui.
7. ES meniu projekto ateitis: naujų idėjų svarstymas.

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

16

Maisto suvartojimo duomenų tinklo 12 susitikimas (EFSA, Parma, Italija, 2019 m. gegužės mėn. 21-22 d.)

1. Airija - Breige MCNUITY, Christina TLUSTOS	20. Nyderlandai - Jacqueline CASTENMILLER, Marga C. OCKE
2. Austrija - Juergen KOENIG	21. Lenkija - Katarzyna Stos
3. Belgija - Carl BERTHOT, Karin DE RIDDER	22. Portugalija - Paulo CARMONA
4. Bulgarija - Aksinia Antonova, Vesselka DULEVA	23. Rumunija Monica Mariana Neagu,
5. Kipras - Stelios Yiannopoulos	24. Slovākija Katarina Kromerova,
6. Kroatija - Irena COLI-BARI, Darja Sokolič	25. Slovėnija Matej Gregoric, Natasa Delfar
7. Ćekija - Marcela Dofkova	26. Ispanija Maria José RUBIO
8. Danija - Ellen Trolle	27. Svedija - Eva WARENSJO LEMMING,
9. Estija - Katrin LOHMUS	28. Jungtinė Karalystė - Mark Bush
10. Suomija - Liisa Valsta	29. Norvegija - Inge Therese Lillegaard
11. Prancūzija - Carine Dubuisson	30. Šveicarija - Esther Camedind-Frey
12. Vokietija - Carolin Krems	31. Albanija - Lindita Molla
13. Graikija - Georgios Marakis	32. Bosnija ir Hercegovina - Katica Arar
14. Vengrija - Loretta LARNSAK	33. Makedonija - Suzana Popovska
15. Italija - Aida Turrini	34. Juodkalnija - Zorica Dordevic
16. Latvija - Inese Sikсна	35. Serbija - Mirjana Gurinovic
17. Lietuva - Albertas Barzda	36. Turkija - Nevra Özcan
18. Luksemburgas - Torsten BOHN	37. Islandija - Holmfridur THORGEIRSDOTTIR
19. Malta - Ingrid BUSUTTIL	

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

17

Maisto suvartojimo duomenų tinklo 12 susitikimas (EFSA, Parma, Italija, 2019 m. gegužės mėn. 21-22 d.)

- Marga Ocke (NL)
 - pristatė Nyderlandų nacionalinį maisto suvartojimo tyrimą.
- Natasa Delfar (SI)
 - pristatė Slovėnijos nacionalinį vaikų ir suaugusių maisto suvartojimo tyrimą
- Mirjana Gurinovič (Serbija)
 - informavo apie Serbijos nacionalinius vaikų ir suaugusių bei specialių grupių (vegetarai ir nėščiosios moterys) maisto suvartojimo 2017 m. ir planuojamą 2021 m. tyrimus, kurie apima 10–74 m. amžiaus respondentus.
- Eva Warensjo Lemming (SE)
 - pristatė penktąjį nacionalinį mitybos tyrimą Švedijoje „Riksmaten Adolescents 2016–2017“ (5145 respondentų) bei 2003 m. atliktą vaikų (600 vaikų) mitybos tyrimą ir jo rezultatus.

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

18

Maisto suvartojimo duomenų tinklo 12 susitikimas (EFSA, Parma, Italija, 2019 m. gegužės mėn. 21-22 d.)

- Stelios Yiannopoulos (CY)
 - informavo apie Kipro vaikų ir suaugusiųjų maisto suvartojimo 2013–2018 m. tyrimus ir pristatė teršalų poveikio įvertinimo modelį „ImproRisk“ Natasa Delfar (SI)
- Dujardin (EFSA)
 - pristatė pirminį žaliavų (RPC) modelį, pašarų priedų ir jų rizikos vertinimą (FACE)
- Sofija Ioannidou (EFSA)
 - pristatė „FoodEx2“ klasifikavimo ir aprašymo sistemą, jos maisto kategorijas (21 grupė) ir aprašų sąrašą.

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

19

Maisto suvartojimo duomenų tinklo 12 susitikimas (EFSA, Parma, Italija, 2019 m. gegužės mėn. 21-22 d.)

- Albanas Shahajas (EFSA)
 - pristatė naujausią „FoodEx2“ katalogo naršyklės versiją ir jos funkcijas, taip pat duomenų vertimo ir tikrinimo priemonę (IKT).
- Zsuzsanna Horvath (EFSA)
 - kalbėjo apie duomenų bazėje esančius maisto suvartojimo duomenis ir jų panaudojimą dioksinų poveikio vertinimui (ataskaita pateikta 2018 m.), pristatydama duomenų atranką, duomenų valymo procesą ir analizei naudotus duomenis
- Celine Dumas (EFSA)
 - pristatė darbą, atliktą siekiant atnaujinti EFSA 2012 m. mokslines nuomones apie toleruotiną didžiausią vitamino D kiekį kūdikiams.
- Karin De Ridder (BE)
 - pristatė sunkumus, su kuriais susidūrė Belgijos ES meniu komanda.

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

20

Maisto suvartojimo duomenų tinklo 12 susitikimas (EFSA, Parma, Italija, 2019 m. gegužės mėn. 21-22 d.)

- **Markas Bušas (UK)**
 - pristatė naujausius Maisto standartų agentūros (FSA) sprendimus dėl metodų, naudojamų vykdant nacionalinius mitybos tyrimus.
- **Marga Ocke (NL)**
 - pristatė naują metodiką, paremtą maisto dienašio pildymo pagrindu, kuri šiuo metu rengiama būsiamiems Nyderlandų maisto vartojimo tyrimams.
- **Darja Sokolič (KR)**
 - pristatė naujai sukurtą „NutriCr“ žiniatinklio programą ir skaitmeninį procesą Kroatijoje vykstančio maisto vartojimo tyrimo metu.
- **Janet Cade (EFSA)**
 - pateikė sistemingą apžvalgą apie su mitybos vertinimais susijusius metodus, panaudojant naujausias technologijas.

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

21

Maisto suvartojimo duomenų tinklo 12 susitikimas (EFSA, Parma, Italija, 2019 m. gegužės mėn. 21-22 d.)

- **Kurt Gedrich (DE)**
 - kalbėjo apie individualizuotos mitybos koncepciją, pateikdamas praktinius jos taikymo pavyzdžius. Jis pristatė „Food4Me“ programėlę ir mobiliosios programos „Nutrilize“ projektą, akcentuodamas būsimo dirbtinio intelekto vaidmenį mitybos vertinimo srityje.
- **Dimitra Karageorgou (USA)**
 - kalbėjo apie Pasaulinę mitybos duomenų bazę (GDD) ir iššūkius bei poreikius, susijusius su visuotine maisto produktų suvartojimo stebėseną.

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

22

Maisto suvartojimo duomenų tinklo 12 susitikimas (EFSA, Parma, Italija, 2019 m. gegužės mėn. 21-22 d.)

Numatomi darbai (ateities planai):

- **Davide Arcella (EFSA)**
 - apžvelgė maisto produktų suvartojimo duomenis EFSA duomenų bazėje nuo 2005 m., dirbant pagal ES meniu projektą, kuris planuojamas baigti iki 2023 m.
- **Markas Bushas (JK)**
 - akcentavo, kad turi būti mokslu pagrįsta visuomenės sveikatos bei mitybos ir poveikio vertinimo politika.
- **Inger Therese Lillegaard (NO)**
 - pabrėžė aukštos kokybės cheminių medžiagų duomenų svarbą ir pasakė, kad reikia intensyvesnio valstybių narių bendradarbiavimo.
- **Marga Ocke (NL)**
 - pasiūlė, kad valstybės narės turėtų daugiau investuoti į maisto suvartojimo duomenų rinkimo ir tvarkymo metodologiją, panaudojant naujausias technologijas, kūrimą.
- **Ellen Trolle (DK)**
 - pasiūlė įvertinti pagal ES meniu projektą surinktų duomenų kokybę, siekiant patikrinti jų išsamumo ir tikslumo lygį ir nustatyti galimus tolesnių veiksmų patobulinimus.
- **Lisa Valsta (FI)**
 - siūlė teikti prioritetus nacionaliniams tyrimams, o ne europiniams.
- **Janet Cade (EFSA)**
 - pasiūlė plėsti ir gerinti bendradarbiavimą su maisto gamintojais, nes tai yra būdas pagerinti maisto produktų sudėtį ir cheminių medžiagų duomenų bazes.
- **Albertas Barzda (LT)**
 - pabrėžė, kad svarbu pereiti prie naujų technologijų ir duomenų rinkimo mobiliųjų programų pagalba ir pasiūlė pagal galimybes išvesti tokias priemones į nacionalines kalbas.

2019.11.29

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

23

Ačiū už dėmesį!

Maisto suvartojimo duomenų tinklas

24